

Med politivold og bøteterror

SIDE 8

HVA MÅ GJØRES

Avisa til Norges Kommunistiske Studentforbund

STIPENDET NED — RENTA OPP

Nattskift eller svelt ihjel

Foto: Klassekampen

Solidaritet

Opprettinga av Solidaritet er et faktum. Polens arbeiderklasse har kjempa til seg streikerett og ei form for ytringsfrihet som svært få har trodd var mulig etter invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 og hærens overgrep mot polske arbeidere i 1970 og 1976. En fri og uavhengig fagbevegelse med 10 millioner medlemmer har utfordret det polske byråkrathorgerkapet og det sosialimperialistiske Sovjet. Denne situasjonen er unik i Øst-Europa. Fagbevegelsen i disse landa er underlagt partiapparatets oppfatninger av hva som er i arbeiderklassens interesse. Solidaritet rister hele det øst-europeiske samfunnssystemet i sine grunnvoller.

30 ÅRS KAMP MOT KLASSEMEDVIT

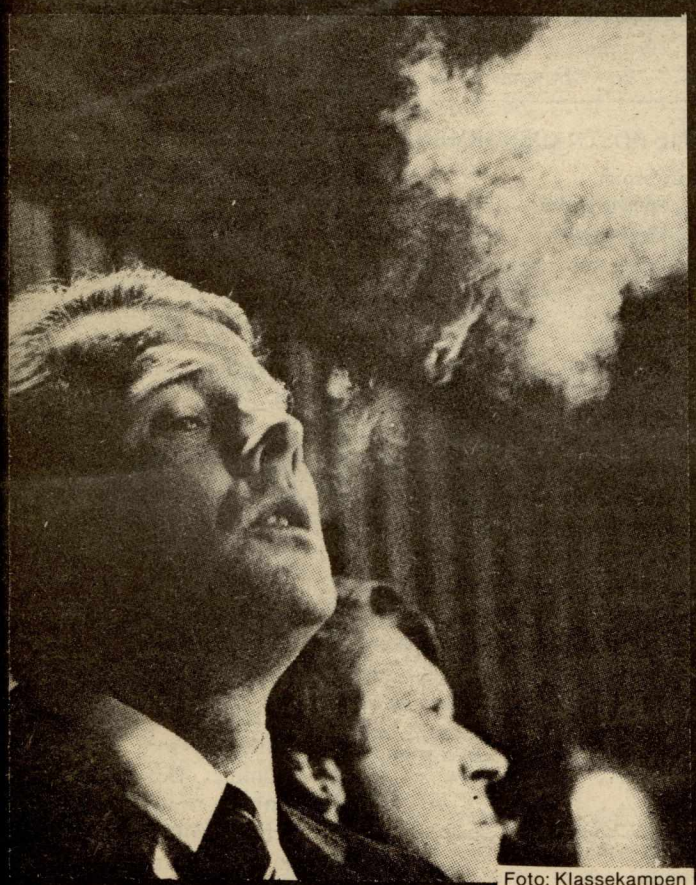

Foto: Klassekampen

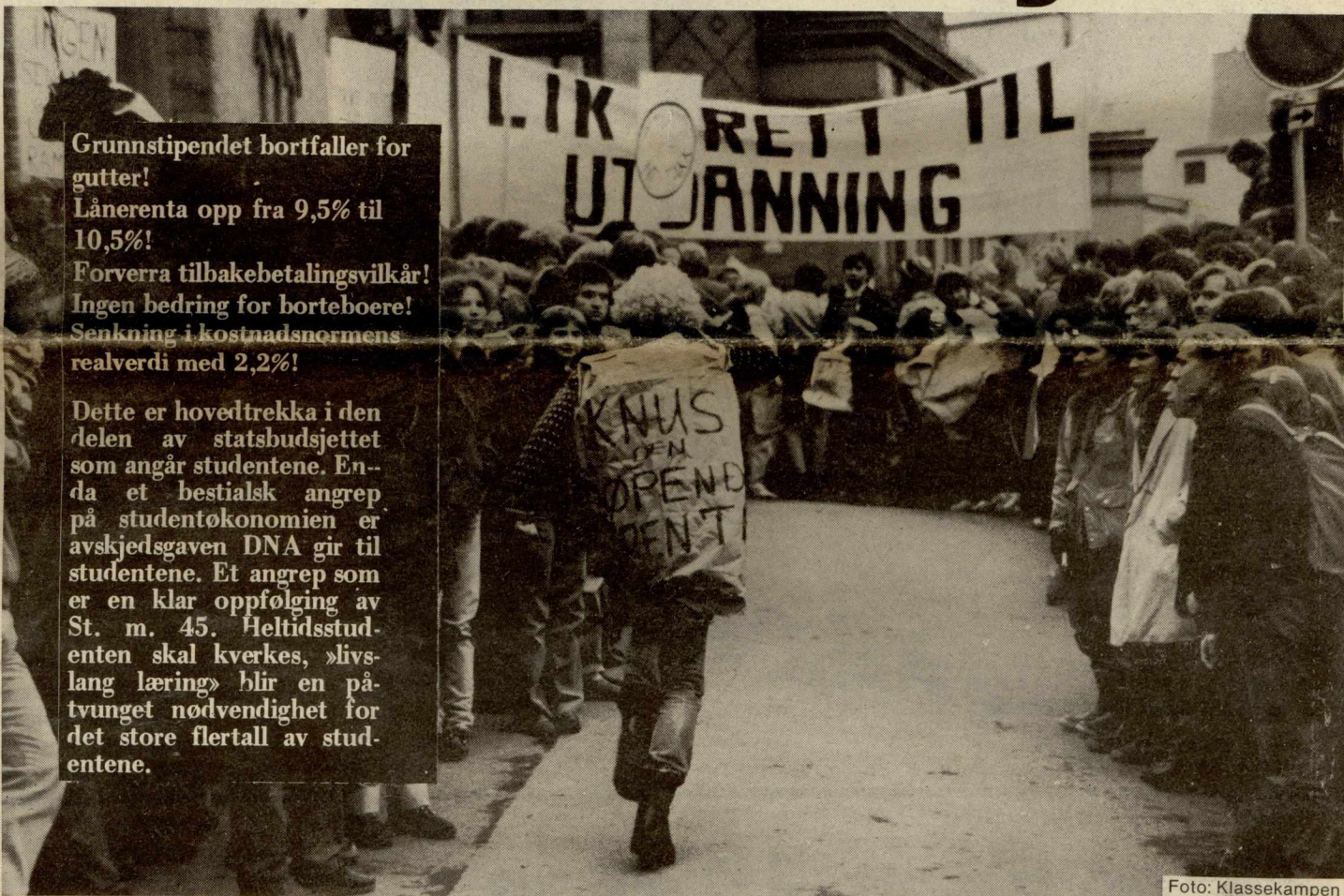

Foto: Klassekampen

Grunnstipendet bortfaller for gutter!

Lånerenta opp fra 9,5% til 10,5%!

Forverra tilbakebetalingsvilkår!

Ingen bedring for borteboere!

Senkning i kostnadsnormens realverdi med 2,2%!

Dette er hovedtrekka i den delen av statsbudsjettet som angår studentene. Enda et bestialsk angrep på studentøkonomien er avskjedsgaven DNA gir til studentene. Et angrep som er en klar oppfølging av St. m. 45. Heltidsstudenten skal kverkes, »livs-lang læring» blir en påtvunget nødvendighet for det store flertall av studentene.

DAGENS FREDSRØRSLER

Aktiv freds politikk eller berre «rørsle»?

Foto: Klassekampen

STIPENDET NED — RENTA OPP

Nattskift eller svelt ihjel?

Foto: Klassekampen

Bare særtilfeller får stipend

For staten innebærer forslaga i statsbudsjettet en netto innsparing på ca. 43 mill. kr. i forhold til i fjor. I likhet med i fjor får studentene servert et sjokk, og så noen «mindre» overraskelser. Det at grunnstipendet skal bortfalle for gutter kan ikke sees på som annet enn en ren provokasjon fra statens side. Det har alltid vært et av hovedprinsippene for studiefinansieringa i Norge at stipend skal inngå som en del av statens «hjelp». Den andre delen skulle være «ime-lig» lån. Går dette statsbudsjet-tet i gjennom, er det slutt på stipendordninga. Det vi vil stå igjen med er en del behovs-prøvede stipend som kan tildeles folk som oppfyller visse vilkår: Du må være jente, ha barn, eller bo på hybel i en viss avstand fra foreldrehjemmet, eller være gift. Videre er det klart at om studentene ikke slår denne provokasjonen tilbake, er det duket for ytterlige nedskjær-inger i «tilbudet» fra neste år: Viss guttene kan klare seg uten stipend, så kan jentene det sikkert også, og siden stipend-andelen da i alle fall er blitt så liten, kan borteboerstipendet også taes opp til vurdering, og når en har gjort det vil student-ene gjennomsnittelig ha blitt så gamle at forsørgerstipendet kan kuttes ut fordi ungene deres i alle fall forsørger seg sjøl. «Livslang læring» vil ha blitt en realitet, fagkritikk, sosialt miljø og tid til faglig fordypning vil høre til historia. Dette vil ikke studentene finne seg i!

Lånerenta stiger hvert år.

Hevinga av lånerenta og etter-slepet etter inflasjonen er nå nærmest blitt en tradisjon. Dette etterslepet er nå blitt så stort at det snart hindrer stud-entene fra å gå! I tillegg er det klart at økinga i kostnadsnorm-en på 12,5% ikke bare må sees i forhold til inflasjonen

på ca 15%, men det pris-hoppet som alltid kommer etter en «prisstopp», og som vanligvis har vært på ca. 4% må legges på toppen.

Og at 1% økning i rente-satsen ikke bare er å se på som et «drypp» viser følgende regnestykke: Ei jente som tar opp fullt lån og stipend i 5 år vil måtte betale tilbake kr. 297 732 med 10,5% rente. Det er 19 100 MER enn med 9,5% rente. For gutta blir det enda verre. De ender opp på en tilbakebetalingssum så stor som 31096! En økning på jamt 20 000!

I en rekke stortingsmeld-inger har DNA nå forsøkt å for-syne reaksjonære forslag med «progressive» etiketter. St. m. 89 om tilpassning av real-faga til oljeindustriens behov blei «samfunnsorientert» ved ar man la inn ett semesters sosialdemokratisk pissprat om «samfunnet vi lever i». St.m. 45 lanserte omskolering og arbeidsløshet som «livslang læ-ning» og «samfunnsnyttig egen-arbeid». Og nå kommer altså statsbudsjettet med «radikal kjønnskvoltering» på stipendtil-baketrekkinga. Men dette er for grovt. Stipendandelen er nå nede i 19 for gutter og 22,4 for jenter. Studentene har i alle år krevd 40%, en mål-setting som i sin tid ble lansert av stortinget. Og reaksjonene på dette stormløpet mot hel-tidsstudenten vil ikke la vente på seg. I fjor klarte student-ene gjennom de største aksjon-er på året å slå tilbake rent-er i studietida. Og det er heva over tvil at det er kamp som må til i år også. Angrep er det beste forsvar. La oss angripe FØR Willoc får lagt fram sitt forslag, så kanskje han innser at selv studentene ikke finner seg i alt. Slåss vi ikke for stip-endandelen nå, men lar oss avspise med en alt for liten økning i kostnadsnormen, ja da lar vi gråspurven i handa fly til fordel for et tak der trekk-fuglene fløy sørover for flere generasjoner siden.

Ut

DNA-avskje

Alle som lever i trua på at det er NÅ vi får en høyregering, bør studere avskjedsgaven **Det Konge-lige Norske Arbeiderparti** gir til det norske folk: Statsbudsjettet 1982.

I budsjetten slås det for første gang klart fast at alle vanlige lønnstagere vil få reallønnsnedgang neste år ved skattesjerping og avgiftsøkninger.

Samtidig får nærings-livet lettelsener i invester-ingsavgift og avskrivnings-regler, eierinntektene i ind-ustrien stiger fra 46 til 69 milliarder og overskud-det på statsbudsjettet er 10 milliarder kroner. Det finnst altså penger - mer enn noen gang.

Klassekarakteren til dette statsbudsjettet er klarere enn på mange år. Vanlige folk må stramme inn livreima i det personlige forbruk mens de må betale mer og mer av de offentlige godene. Dette skjer ved at næringslivet får let-telser i avgiften ved invester-inger og får bedre avskriv-ingsregler, dvs. større mulig-het til å trekke fra utgifter og investeringer på skatten. Disse tiltakene vil gi ca. 1,5 milliarder mindre i skatteinn-tekter, som staten i stedet tar inngjennom økt beskatning av vanlige folk.

Dyrere.

Statsbudsjettet følger opp forslagene fra regjeringens bo-ligmelding som ble lagt fram i sommer. Den betyr en sterk økning i boutgiftene, m.a. ved at husbankrenta, dvs. renta på lån som tas opp til bolig-bygging, skal stige til markeds-nivå (i dag ca. 12-14 %) i løpet av 6 år. Inntil nå har husbank-

Tabeller.

TILBAKEBETALING

Rente	Ant.stud.år	gjeld ³⁾	Arlig tilbakebetalingsbeløp		Total sum a be-tale tilbake
			Lågtermin (3år)	Høgtermin (17år)	
9,5 %	3	1) 67500	6413	8702	167.173
		2) 70500	6698	9089	174.607
		112500	10688	14504	278.632
	5	117500	11162	15148	292.002
		67500	7088	9258	178.650
		70500	7403	9669	186.552
10,5 %	5	112500	11813	15429	297.732
		117500	12338	16115	310.969

1) =kvinner mottar grunnstipend 1000,- kr/år

2) = menn låner 1000,- kr/år i steden for å få grunnstipend

3) Arlig gjeld er satt til 22500 kr (= 28000 kr - 5500 kr)

UTVIKLING AV KJOPEKRAFTA TIL KOSTNADSNORMEN:

Inntektsår. (undervisn-ings år)	Konsumpris- indeks 1974 = 100	Løpende kr.	Kostnadsnorm.	
			Nominell indeks (endring i %)	Real indeks (endring i %)
1974 (75-76)	117,2	1385	100,0 (-)	100,0 (-)
1975 (76-77)	127,3	1640	118,4 (18,4)	109,0 (9,0)
1976 (77-78)	139,2	1850	133,6 (12,8)	112,4 (3,1)
1977 (78-79)	147,2	2020	148,0 (10,8)	117,6 (4,8)
1978 (79-80)	156,4	2050	148,0 (-)	110,9 (-5,7)
1979 (80-81)	177,8	2260	163,2 (10,3)	107,5 (-3,1)
1980 (81-82)	197,9 ²⁾	2490	179,9 (10,2)	106,4 (-1,0)
1981 (82-83)	227,6 ⁴⁾	2800	202,3 (12,5)	104,0 (-2,2)

1) Indeksene er basert på NAF's lønnsstatistikk for industriarbeidere.

2) 11,3 % inflasjon fra jan. -81 til jan. -82 (9,8% inflasjon pr. 31.7. 81, rekker med 1,5 % importert prisauke i årets fem siste mnd.)

3) Forslag til statsbudsjett for 1982.

4) Inflasjonen i 1982 er anslått til 15%.

STIPENDET NED — RENTA OPP

på gata!

Foto: Klassekampen

Statsbudsjettet 1982 er en eneste lang provokasjon fra statens side. Og studentene skal vite å la seg provosere, vi har faktisk lang erfaring med den slags.

Det må være helt klart for alle at forslaget om å trekke tilbake grunnstipendet for mannlige studenter er en kvalitativ endring til det verre i studiefinansierings-systemet her i landet. En endring som i løpet av svært kort tid kan få atskillig større virkning for studentenes økonomi enn forslaget om renter i studietida som kom i fjor. Stipendnedkutting fører til en akutt forverring her og nå. Vi får rett og slett mindre penger. Og den «kompensasjonen» vi blir lovet, adgang til å ta opp tusen kroner mer i lån, den er rett og slett ikke aktuell for flertallet av studentene. Flertallet av

studentene tør nemlig ikke ta opp fullt lån, selv i dag, av frykt for de enorme summene som skal betales tilbake. De velger deltidsstudier og arbeid på si i stedet. Stipendet er derfor umistelig for studentene. Det har i lange tider vært et stående krav fra studenthold at stipendandelen må øke radikalt. I stedet kuttes altså det eneste sikre stipendet ut.

Og den «løpende» rentefoten fra i fjor har vist seg å være en habil maratonspesialist som bare trapper opp etter hvert. 6% har renta nå stigi i løpet av få år, og det er ikke lenger noen kvalitativ forskjell mellom det «rimelige» studielånet og ordinære banklån.

Det er bare studentenes egne handlinger som nå kan slå disse forslaga tilbake. Og

handler vi ikke raskt, så gir vi Willoc klarsignal om ennå verre ting seinere. Vi må for all del ikke «vente med aksjoner til høyrebudsjettet kommer». Da har vi mista en uvurderlig sjanse til å la oss sjøl få det første ordet, og la Willoc svare. Vi må gjøre det «klinkende klart» at studentene ikke på noen som helst måte vil finne seg i statsbudsjetter av den typen som nå er foreslått, så får Willoc tilpasse seg det.

Lokale aksjoner er en meget god start. På universitetet i Oslo er det duka for storsamling i Fredrikke med Kari Svendsen m. fl. og appeller fra den aktive delen av NSU ledelsen, samt fra Studenttinget. Det verserer også rykter om tilsvarende saker på en lærerskole. Og vi skulle ta mye feil om ikke den aktive NSU-delegatgruppa fra Ås også er i stand til å gi lyd

fra seg. Trondheim, Bergen og Tromsø hører dere oss.... Og etter en hel rekke lokale oppladninger, så er det på sin plass med en skikkelig lands-

omfattende markering. så lenge studentene ikke har FOR handlingsrett, må vi jammen bruke ETTER-handlingsretten så det merkes. Onsdag 21. oktober har blitt foreslått som den landsomfattende aksjonsdagen. Ta opp initiativet. Vent ikke på topplansforhandlinger, men la den som vil slutte seg til etter hvert. Det viktigste er å ta initiativet og få snøballen til å rulle. Og la det bli en stor snøball som ruller fort!!

Regjeringas redsgave:

BLÅ

renta vært holdt på et «sosialt nivå», ca. 8 %.

Dette betyr at byggelånene blir mye dyrere å betale tilbake og husleia skyter i været. Også gamle lån blir dyrere, slik at de som bor i eldre leiligheter og hus ikke skal slippe unna.

Takstene på kollektivtrafikken går opp for tredje gang siden 1980. Det skal bli dyrere å ringe. Strømprisene fra statskraftverkene går opp 30% fra neste sommer. Dette vil ikke gi fullt så høy økning på strømprisene folk betaler, men økningen blir betydelig. Det skal dessuten innføres en ny sukkeravgift.

For vanlige folk skal det dessuten nesten bli umulig å ta opp lån, mange må se langt etter investeringer. For borgerskapet skal det derimot bli lettere å ta opp lån.

På tide å stramme inn?

Mange hevder at levestandarden har åkt så kraftig opp gjennom syttiåra at vi må tale et tilbakeslag. Vi har på en annen plass i «Hva må gjøres» vist at levestandarden for studenter har gått NED i løpet av 70-åra. Og for vanlige lønstagere har real-lønna dvs. levestandarden, gått opp med mellom 1,5 og 2% fra 1970 til 1981. Økinga i levestandarden for arbeidsfolk har altså vært minimal i 70-åra.

Bare fra 1980 til 1981 har levestandarden for en vanlig tobarnsfamilie sunket med mellom en halv og en prosent. Samtidig legger regjeringa opp til ytterlige nedgang i 1982.

Men andre.....

Men det er noen som får fylt lommeboka. Driftsinntektene i næringslivet øker enormt.

Det ble tidligere kalt eierinntekter og omfatter personlig inntekt for bedriftseier og avkastning på kapital for gjelds-utgifter. Disse gjeldsutgiftene går eventuelt til de norske bankene. Regjeringa sier sjøl at tallene «gir et noenlunde riktig bilde av inntjeningsnivået i næringslivet».

Totalt ser tallene slik ut:

1975 - 24 milliarder.

1976 - 25 milliarder.

1977 - 25 milliarder.

1978 - 33 milliarder.

1979 - 46 milliarder.

1980 - 69 milliarder.

Mye av dette skyldes sjølsagt oljeselskapenes enorme inntekter. Men slett ikke bare. Mens de konkurranseutsatte næringene hadde underskudd i perioden 1976-78 har de i 1980 et overskudd på 2,7 milliarder kroner.

Staten.

Men bildet blir sjølsagt ikke komplett uten den største norske kapitalist, den Norske Staten. Budsjertert overskudd på statsbudsjettet i 1982 er på 10 milliarder, - 10 000 000 000 kroner. 9 av disse milliarderne skal brukes til å betale ned gjelda i utlandet, etter planen skal hele gjelda betales ned for 1985 og så skal oljeoverskuddet invisteres i utlandet. Og for samme periode vurderer den samme regjeringa å senke standardkravene i skolevesen og sjukehus. De planlegger å bygge færre boliger enn noen gang. De planlegger å skjære ned utgiftene til grunn- og videregående skole.

Ei form for sjulte oljeinntekter finnes i Norges Banks valutafond som bare i løpet av halve 1981 økte fra 31 til 37 milliarder kroner. Over-

skuddet på handelsbalansen med utlandet blir minst 8 milliarder i 1981.

Videre planlegger regjeringa å endre reglene for dagpenger ved bedriftsnedleggninger og permisjoner. Heretter skal man være pliktig til å ta jobb hvor i landet den finns, ellers mister man dagpengene. Arbeiderklassen skal tvinges til å flytte rundt i landet etter de ledige jobbene.

Verdioverføring

De siste fire åra har betydd en gigantisk overføring av midler fra arbeidsfolk til det private næringsliv. Det har betydd en gigantisk økning av inntektene til kjempekapitalisten Staten - inntekter som Staten skal bruke til kjempeinvesteringer i utlandet. Samtidig som Staten skjærer ned på fellesforbruket.

Det er slett ikke bare studenter som bør aksjonere mot dette statsbudsjettet. Og det bør snart gå opp sjøl for SV, ar Arbeiderpartiet slett ikke er et snilt parti som blir presset av de harde økonomiske realiteter til å skjære ned fellesforbruket og lån og stipend og alt mulig annet. De økonomiske realiteter er at det finnst mer penger og verdier i Norge enn noen gang tidligere. Og de politiske realiteter er at Arbeiderpartiet som en integrert del av det norske borgerskapet, bruker disse pengene til å styrke seg sjøl.

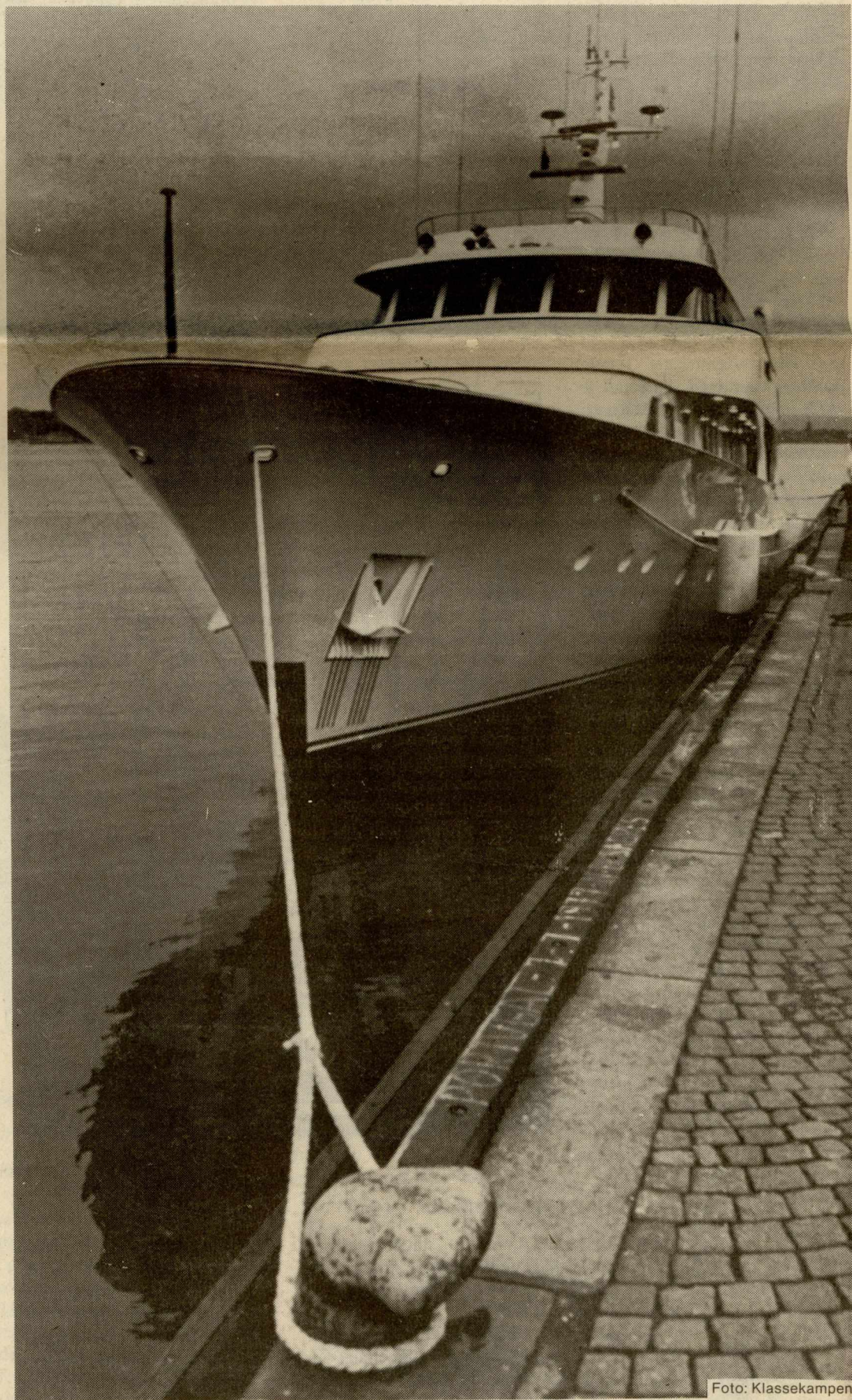

Foto: Klassekampen

Ingen fare for borgernes yachter.

POLLEN

Arbeidsstrategi

Pillråtten kapitalisme

Fra forskjellig borgerlig hold hører vi stadig at Polen er det endelige bevis på kommunismens og stalinismens fallitt. Men på hvilket grunnlag karakteriseres Polen som sosialistisk? Fordi de polske lederne sjøl sier at sann er det?

En nylig publisert bok »Poland - the state of the republic» viser med all ønskelig klarhet at Polen har utviklet seg til et utbyttersystem hvor et ekstremt korrumpert borgerskap, kunstig holdt oppe av Sovjet, er i ferd med å kjøre hele den polske økonomien i grøfta. Boka er en rapport fra en diskusjon i 1979 mellom over 100 ledende polakker i og utafor partiet, om krisa i Polen.

Et snyltersjikt

»Det er velkjent at 80% av bedriftsdirektørene er medlemmer av kommunistpartiet, at 60% av dem har innflytelsesrike posisjoner i partiet. Politisk ulikhet har blitt sanksjonert som lovendringer i den polske grunnloven. Bare det å være medlem av partiet fører ikke automatisk til fordeler, kun medlemmer av den aktive politiske kjerna i partiet, disses allierte politiske grupperinger, og folk i det administrative apparatet nyter en privilegert posisjon i samfunnet. Privilegiene strekker seg til nesten alle områder av livet: Tilgang til status, posisjon, virkelige inntekter, lettere handel, helse utdanning, utenlandsreiser, for ikke å snakke om maktmuligheter av større eller mindre grad. I 70-åra ble disse privilegiene utvida til å gjelde ganske store grupper i samfunnet, og vi fikk også se at de gikk i arv. Disse gruppene, som ikke deler problemene til flertallet av folket, er mer interessert i å utvide eksisterende privilegier, og i å skaffe seg nye enn de er i å bedre noe som helst aspekt av det offentlige liv.» (s. 55)

Eksistensen av dette snyltersjiktet som demonstrerer stikk motsatte interesser til arbeiderne og bondene og som har den fulle makta i samfunnet, har det noe med sosialismen å gjøre?

— Men fins det da ikke felles trekk?

Jo, den høyt sentraliserte politiske og økonomiske makta, men dette kan umulig være et kriterium på sosialisme. For hva da med Hitler-Tysklands krigsøkonomi.

Statskapitalisme og sosialisme

Utviklinga av kapitalismen går nettopp mot monopolisering, og vår egen norske økono-

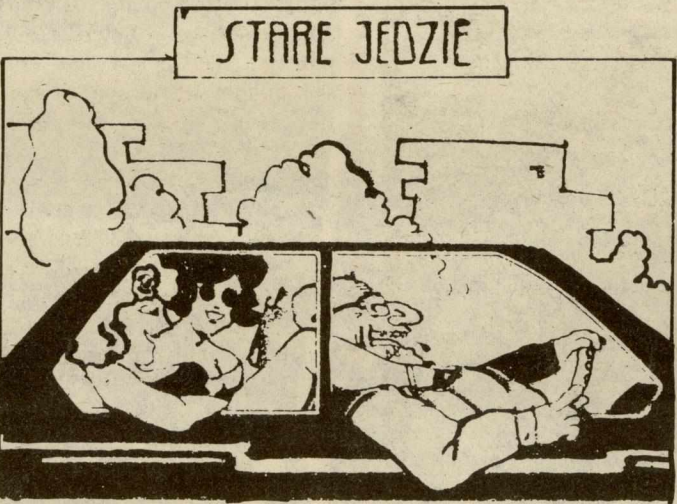
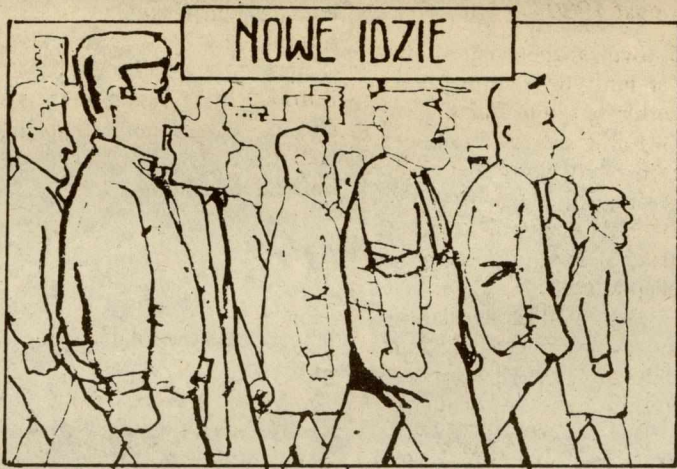
Dermed blir også kapitalismen litt mer inflokt enn bare: »Ingen børs? Ingen tykke menn i floss? Vel, da er det ikke kapitalisme.»

Kapitalisme er en klasses utbytting av en annen. Formene denne utbyttinga tar er utallige.

Et råttent system

Hvordan fikk den polske kapitalismen sin særegne form? Nok et sitat fra den tidligere siterte boka vil illustrere forholda:

»Vi har liksom-planlegging, og vi har liksom-overoppfylling-av-planene, og vi har lik-

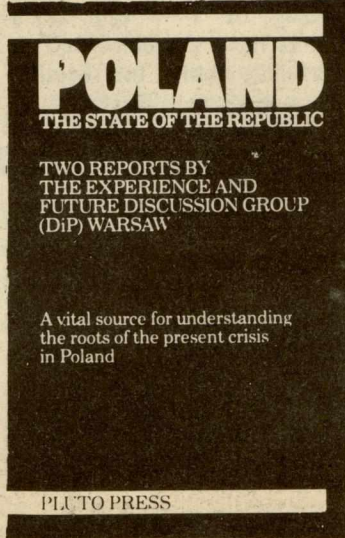
»De nye går — De gamle kjører» av den polske karrikaturtegneren Andrzej Mleczko.

tese om at statskapitalisme ikke opphever kapitalismen, men tvert om setter den på spissen.

Eksemplet Polen viser at det avgjørende i spørsmålet om sosialisme er Statens klassekarakter: Grovt sagt, om den politikken som føres tjener arbeiderklassen og utviklinga fram mot det klasseløse samfunn.

somframganger innn vitenskap og kultur, liksom-ditt og liksom-datt. Dette liksomspillet har blitt så utbredt at sjøl ikke folk øverst oppe i maktapparatet kan skille mellom hva som er virkelig og hva som ikke er det.» (s. 30)

Korrupsjonen florerer, sabotasje av produksjonen fra bedriftsledelsens side er svært

Rapporten som blei for avslørende.

utbredt, på høyere nivå sitter byråkratene og skal planlegge til minste detalj uten å ha forståelse for selv de grovste av de grove linjene i den økonomiske utviklinga.

I 1970 prøvde de polske lederne å løse den økonomiske krisa ved å ta opp kjempelån i Vest-Europa. I dag er gjelda i ferd med å kvele hele Polen. Ingen kjøper de nye produktene, utenrikshandelen dekker så vidt rentene på låna. Polen er ikke bare kapitalistisk. I Polen finner du også noe av den mest pillråtne kapitalismen Europa kan vise fram.

Arven fra sosialismen

Disse trekka henger naturlig nok sammen med at Polen var et sosialistisk land, som nå har degenerert. Dette stiller visse forventninger til lederskapet — for hvilken politikk de skal føre. Men aller viktigst var det økonomiske og politiske maktmonopolet det nye borgerskapet overtok. Med dette er de viktigste drivkreftene for å utvikle produksjonen fjerna. Arbeiderne kan ikke mobiliseres. Borgerne gir faen — de har det bra nok.

I denne situasjonen vil en oppsplitting av kapitalen, en større åpenhet omkring og demokratisering av det politiske og økonomiske liv, mao. en utvikling mot en »vest-europeisk modell» betyde et stort skritt framover for kapitalismen i Polen.

En demokratisering av det økonomiske liv lanseres i dag ved Solidaritets krav om selvstyrte bedrifter. Det mest sannsynlige er at både dette og andre vidtgående demokratiske

I vår startet diskusjonen om selvstyrte bedrifter i Polen. Det blei oppretta et organ for å koordinere denne diskusjonen, »Nett av de ledende bedrifter» (NETT). Planene NETT utarbeida ble godt mottatt av ledelsen i Solidarnosc som foreslo at regionale avdelinger støttet forslagene og tilpasset dem lokale forhold.

I solidaritetsbulletin nr. 1/81 fra Solidaritet Norge-Polen forklares hva som er innholdet i selvstyreideen og bakgrunnen for den:

»I løpet av de siste årene har den økonomiske katastrofen kommet nærmere..... Fagforeningen blir presset inn i en rolle som en totalorganisasjon som driver med alt mulig.Fagforeningen trenger en partner som kan styre økonomien på en effektiv måte.»

Selvstyre skal gjelde for de bedrifter »...sosi. kan utelukkes fra statlig administrasjon». Den statlige administrasjon skal »...overføre en del av den nasjonale eiendommen til de ansatte på bedriften». Bedriftsledelsen velges så av de ansatte for 4 år av gangen. Om forholdet til Staten heter det:

»Staten har lov til å påvirke bedriften gjennom økonomiske tiltak som avgifter, toll og kreditter.

Statens organer kan intervenere i bedriftens interne anliggender bare etter vedtak i parlamentet.

All strid mellom statsorganer og bedriften avgjøres av en uavhengig domstol.»

Etter vest-europeisk modell

Som vi ser et system som ligger svært nær opp til et statskapitalistisk og sosialdemokratisk Norge. En uttalelse fra Jacek Kuron, ledende person innen KOR, understreker dette:

»Vi vil gjerne oppnå en status på linje med Finland: Med et parlamentarisk demokrati og begrensa uavhengighet i utenrikspolitikken.»

Selv om det ikke innebærer sosialisme, ville en slik utvikling betyde et stort skritt framover for Polen, og være noe vi støttet fullt ut.

Peter Uhl og Jaroslaw Suk

Blant øst-europeiske opposisjonelle finnes det imidlertid folk som mener at selvstyre er, eller ligger nært opptil, sosialisme. Tsjekkoslovakene Peter Uhl og Jaroslaw Suk gir uttrykk for sanne ideer i boka »Le socialisme emprissonne». Men her er det snakk om selvstyre kombinert med »direkte demokrati».

Østeuropeere er verdensmestre i køståing

Foto: Klassekampen

reformer ville vært gjennomført allerede i 1970, eller kanskje så tidlig som i 1956, hvis ikke Sovjet hadde sagt nei.

En sovjetisk bananrepublikk

Det er umulig å forstå situasjonen i Polen hvis vi ikke ser at Polen er en brikke i rivaliseringa mellom USA og Sovjet om overherredømme i Europa. Polen er en sovjetisk bananrepublikk som utsuges på det grovste gjennom COMECON. Men Sovjets viktigste interesse er allikevel av politisk og militær art.

Polen er et viktig militært

oppmarsj råde mot sentral-Europa, så i Sovjet ikke har råd til å miste kontrollen over. Dessuten ville en vellykket demokratisk revolusjon i Polen rakst spre seg til de andre øst-Europeiske landa og til Sovjet sjøl. Det korrumperte polske borgerskapet holdes ved makta under trusselen om sovjetisk intervensjon.

Mot disse dystre perspektivene skimter vi allikevel glimt av håp representert ved Solidarnosc:

Hvis ikke krigen knuser revolusjonen vil revolusjonen knuse krigen.

Oppstandens i: Selvstyre

«et selvstyre system uten direkte demokrati...vil for eller siden utarte til et totalitært diktatur.»

Peter Uhl, sosialistisk opposisjonell i Østeuropa.

En sannen sosialisme hvor arbeiderklassen har direkte makt har blitt forsøkt gjennomført tidligere og Uhl og Suk nevner eksempler:

Pariserkommunen 1871, Arbeiderådene i Russland 1905 og 1917, Kronstadt-opprøret i Sovjet i 1921, anarkistenes politikk under borgerkrigen i Spania, rådrepublikken i Ungarn etter 1. verdenskrig og oppstanden i Ungarn i 1956.

Jugoslavia får kritisk støtte og viser «...umuligheten av å bygge sosialismen i ett land.» Her har Uhl og Suk laget en nydelig privat definisjon på sosialisme, som gjør den til en umulighet uten for korte øyeblikk i historia. «Selve opprøret er sosialismen, men dette kan ikke vare ved om ikke arbeiderne i alle land reiser seg samtidig.»

Anarkisme

Politikken er til forveksling lik standpunktene til anarkisten Bakunin, som Marx polemiserer mot i 1873. Bakunin ville avskaffe Staten. Til dette skriver Marx:

«Med Staten forstår han all politisk revolusjonær eller reaksjonær makt, «for det spiller ingen rolle for oss om den kaller seg kirke, monarki, konstitusjonell stat, borgerlig republikk eller tilmed revolusjonært diktatur. Vi avskyr og forkas-

ter dem alle av samme grunn, som usvikelig opphav til utbytning og despotisme» (Bakunin) Ja, han erklærer at alle revolusjonære som dagen etter revolusjonen vil «bygge opp den revolusjonære stat» er langt farligere enn alle bestående regjeringer og at «vi, de internasjonale brødre, er disse revolusjonæres naturlige fiender» (Bakunin)»

Under sosialismen trengs en revolusjonær stat, så får vi heller diskutere om denne staten faktisk er revolusjonær eller om den er reaksjonær.

Partidiktatur

I «Øst-europa Solidaritet» som utgis i samarbeid med Oslo Sosialistisk Ungdom, sies det «uansett bør Polen en gang for alle - minst 50 år for seint - avlive stalinismen som noe alternativ.»

Er det eksistensen av et revolusjonært parti som er årsaken til at sosialismen degenererer. Det trotskistisk inspirerte Oslo SU synes å mene det. I sin studiesirkel sier de:

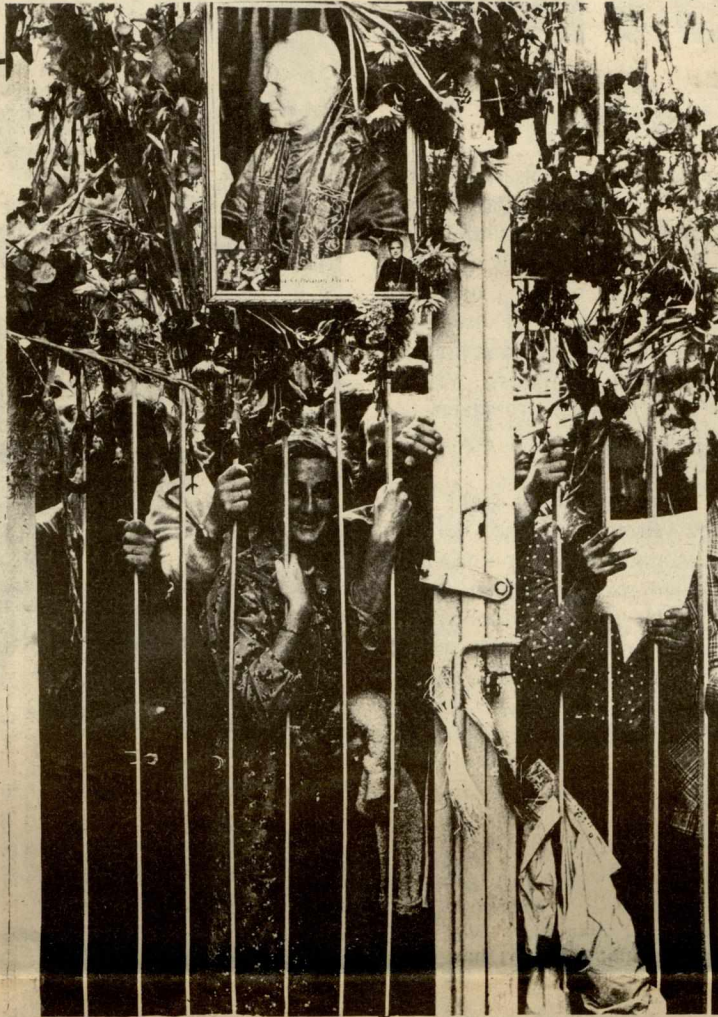
«Partiet kan ikke erstatte arbeiderklassen, ikke diktere klassen...ikke utbasunere seg sjøl som lederskap.»

Spontaniteten i arbeiderklassen er det grunnleggende. Et parti trengs bare for å «kaste argumenter om sosialisme inn i kampens hete», dette partiet KAN «på bestemte tidspunkter forskyve balansen til fordel for forandring.»

Her demonstrerer disse «sosialistiske» støttespillerne til den polske opposisjonen ikke annet enn sin egen ubevissthet og perspektivløshet. Solidarnosc har et program for en uavhengig fagbevegelse og en demokratisering av samfunnslivet. Trotskistene gjør ut over dette ikke annet enn å KALLE DET sosialisme. Dette minner bare om tranmælismen i DNA som var så ivrig etter å likestille en aktiv fagbevegelse, kooperasjoner og statskapitalisme med sosialisme.

Polske erfaringer

Det polske eksempel burde vært dødsstøtet for sånne frierier til spontanismen. To

Porten ved Leninverftet i Gdansk, August 1980

spontane opprør i 1970 og 1976 med to påfølgende katastrofale nederlag var bakgrunnen for det velorganiserte opprøret i 1980. Nå brant man ikke ned politistasjoner og partikontorer man viste moderasjon og ETT sentralt krav ble holdt fram - kravet om frie og uavhengige fagforeninger.

Med det utall av politiske strømninger som finnes innen Solidarnosc, har de polske

med lovmessighet, og at hvis de får innflytelse vil bringe arbeiderklassen til nederlag.

- Fordi de revolusjonære inne n Arbeiderpartiet ikke dreiv opportunistene ut rundt 1920 endte den norske arbeiderklassen opp med å bygge statskapitalisme.

- Den blodige nedslaktninga av revolusjonære i Finland og Tyskland i 1918 kom som et resultat av høyresosialdemo-

Partikontoret i Szczecin brennes ned i 1970

arbeiderne absolutt ingen garanti for at ikke selvstyresystemet vil bety utbytting i en ny form, hvor arbeiderne sjøl bare er med på å administrere utbyttinga.

Sosialisme i Polen

Sosialisme uten et revolusjonært parti i ledelsen, som I PRAKSIS HAR VIST at det fortjener navnet, er en utenkelighet. Historia har vist at borgerlige arbeiderpartier oppstår

kratenes svik.

Sosialisme i Polen er et seinere kapittel. På dagsorden i dag står nasjonal uavhengighet og en demokratisering av det økonomiske og politiske liv. Ting som ikke rokker ved kapitalismen i Polen, men som gjør det mulig å fremme kampen for sosialismen på et seinere tidspunkt.

L

Sovjetisk sabelrasling

Opprettinga av Solidaritet er et faktum. Polens arbeiderklasse har kjempa til seg streikerett og ei form for yringsfrihet som svært få har trodd var mulig etter invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 og hærens overgrep mot polske arbeidere i 1970 og 1976. En fri og uavhengig fagbevegelse med 10 millioner medlemmer har utfordret det polske byråkrathorgerskapet og det sosialimperialistiske Sovjet. Denne situasjonen er unik i Øst-Europa. Fagbevegelsen i disse landa er underlagt partiapparatets oppfatninger av hva som er i arbeiderklassens interesse. Solidaritet rister hele det øst-europeiske samfunnssystemet i sine grunnvoller.

Men situasjonen i Polen (pr. 1.10) er mer spent enn noengang, det skyldes ene og alene at Sovjet har trappa opp propagandakrigen mot Solidaritet.

«Anti-sovjetisme» er en av de vanligste påskudd Sovjetlederne bruker for å blande seg inn i andre lands anliggender. Moskva tordner mot den demokratiske opposisjonen i Polen Solidaritet betraktes som fiender av sosialismen. Solidaritet kamp for politisk frihet, nasjonalt selvstyre og bedre sosiale og økonomiske forhold, kan ikke tolereres.

Under Solidaritets kongress meldte Tass at anti-sovjetismen i Polen «har nådd farlige høyder og at den pågår uhemmet». Kreml bruker alle midler for å framstille den demokratiske opposisjonen i Polen som redskap for vestlig imperialisme. Hvis ikke det polske folket godtar Kremls overherredømme, skal det trampes ned med militærstøvler. Marionettregimene i Øst-Europa sprer det samme budskapet. Arbeiderklassen i Øst-Europa skal mobiliseres til støtte for sosialimperialismens rett til å invadere Polen og knuse Solidaritet.

Hæren lojal?

Under kongressen til Solidaritet i september avholdt Sovjet etterkrigstidens største militærøvelse ved Polens grenser. Sovjet har forsterket sitt politiske nærvær i Polen. Polske militærenheter har sovjetiske rådgivere og overvåkere. Sovjet trur ikke på den polske hærens lojalitet overfor styresmaktene. Det er vel en av hovedårsakene for at Polen ikke er blitt invadert. Polakkene ville ikke stilltiende godta en okkupasjon, men kjempe for å redde Polen som uavhengig stat. Det polske folket har latt Sovjet forstå at et angrep vil utløse en beinhard forsvarskrig, og ikke vil lide samme skjebne som Tsjekkoslovakia i 1968.

De polske lederne venter hjelp utenfra hvis de ikke greier å holde kontroll over situasjonen. Utenfra i dette tilfelle betyr at Sovjet skal gi Polen sin «broderlige hjelp i den proletariske sosialismen og internasjonalsismens ånd». Statminister Jaruzelski har da også forsikret at hæren vil forsvare sosialismen i Polen. Som klare trusler vises også bilder fra hæren hvor soldater avlegger ed på at de vil kjempe for å forsvare «sosialismen og Polens navn».

Brandt & Co

Faren for invasjon øker hvis Sovjet får drive gjennom sine trusler i fred. Hittil har Polen unngått en invasjon, ikke fordi Solidaritet har bøydd unna, men fordi Solidaritet har stått fast på den politiske linja som er trukket opp. Solidaritet fungerer på denne måten som en aktiv fredsfaktor. Willy Brandt, Den Sosialistiske Internasjonale, Dagbladet og den danske utenriksminister Kjeld Olesen propaganderer det som skjer i Polen som et indre polsk problem. K. Olesen finner det til og med uheldig om den polske regjeringen tillater at Solidaritet utvikler seg til en politisk bevegelse. Han advarer ikke Sovjet som truer med invasjon, men Solidaritet. Dagbladet oppfordrer (med klar adresse til AKP) at det må vises tilbakeholdenhet med å råde polakkene til å «stå på».

Faktiske hendelser viser at Solidaritet gjennom sitt arbeid tjener fredens sak. Fredsarbeid krever fasthet mot dem som truer med krig. Solidaritet trenger all den støtte den kan få, særlig fra oss som hører til «venstresida».

I stedet for at norsk LO gir full støtte til Solidaritet, reiser LOs internasjonale sekretær K. Sandegren til Moskva og normaliserer forbindelsene mellom norsk og sovjetisk fagbevegelse etter Afghanistan-invasjonen. Tausheten fra lederne i verden er en akseptering av sovjetisk overherredømme i Øst-Europa. Polen ofres for «fid i vår tid».

Fra den sovjetiske militærøvelsen som blei avholdt under kongressen til Solidaritet.

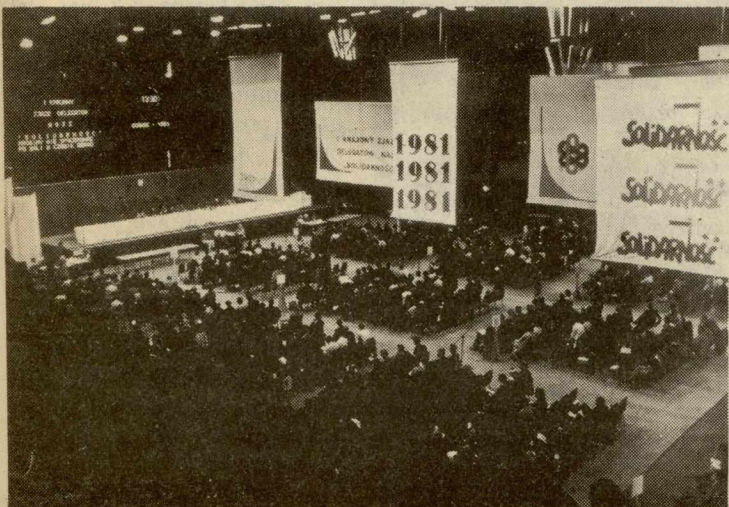

Foto: Klassekampen

30 ÅRS KAMP MOT KLASSEMEDVIT

— Fridtjof Frank Gundersen på tinget!

Det er for tida mykje snakk om »høyrebølja» og »veljarar på vandring». Dette avspeglar det faktum at folk går over frå å stemma på DNA til å stemma på dei andre borgarlege partia, da spesielt Høyre. Kvifor går arbeidsfolk over frå DNA til H og Framskrittspartiet? Er årsaka slik ein del borgarlege forskarar påstår at velferdssamfunnet og ei auke i utdanningsnivå, som igjen fører til at klasseskilla vert utviska, ikkje berre subjektivt i folks medvit men også faktisk? Eller har Ivar Leveraas rett når han seier det er regjeringsslitasje?

DNA og Høyre nærmar seg kvarandre

Sosialdemokrati = klassesamarbeid

Tidlegare såg folk på det politiske systemet i Noreg som to klart skilde blokkar: Den »sosialistiske» og den »ikkje-sosialistiske». I dag er det mykje som tyder på at folk ikkje lenger ser så store forskjellar, samtidig som partia reelt har nærma seg kvarandre. Det ser vi mellom anna ved at H har vori ein konsekvent støtte til DNA sin økonomiske politikk. Dette kan forklara kvifor folk går frå den eine blokka til den andre, men ikkje kvifor hovudtendensen går mot høgre.

Folk ønsker forandring

Det faktum at det i den seinare tid har vori ei forverring av vanlege folk sine kår, fører til at folk ønsker ei forandring. Tilliten til at DNA skal greia å løysa problema synker proposjonalt med tida som går utan at dei greier det. Det er eit ope spørsmål om folk trur H ville ha greid det betre, men dei ønsker at noko nytt skal verta prøvd. Dette kan forklara ein del av høyrebølja, det at småborgarar og intellektuelle går mot høgre. Men kva er det som gjer at ein del arbeidarar gir slepp på AP?

Medvitet om at AP er partiet for arbeidsfolk står enda temmelig sterkt blant arbeidarar. Dei fleste av dei stemmer på dette partiet, og dei har tru på at sosialdemokratiet sin samarbeidspolitikk fører fram. DNA har stått på politikk for klassesamarbeid. Dome på dette er samordna oppgjer og »bedriftsdemokrati». Det er trua på at arbeidarar og kapitalistar kan dela på makta i samfunnet, trua på at med 50-50 fordeling i bedriftsfor-samlinga og forhandlingar mellom LO og NAF fører til eit samfunn der begge partane har like mykje å seia.

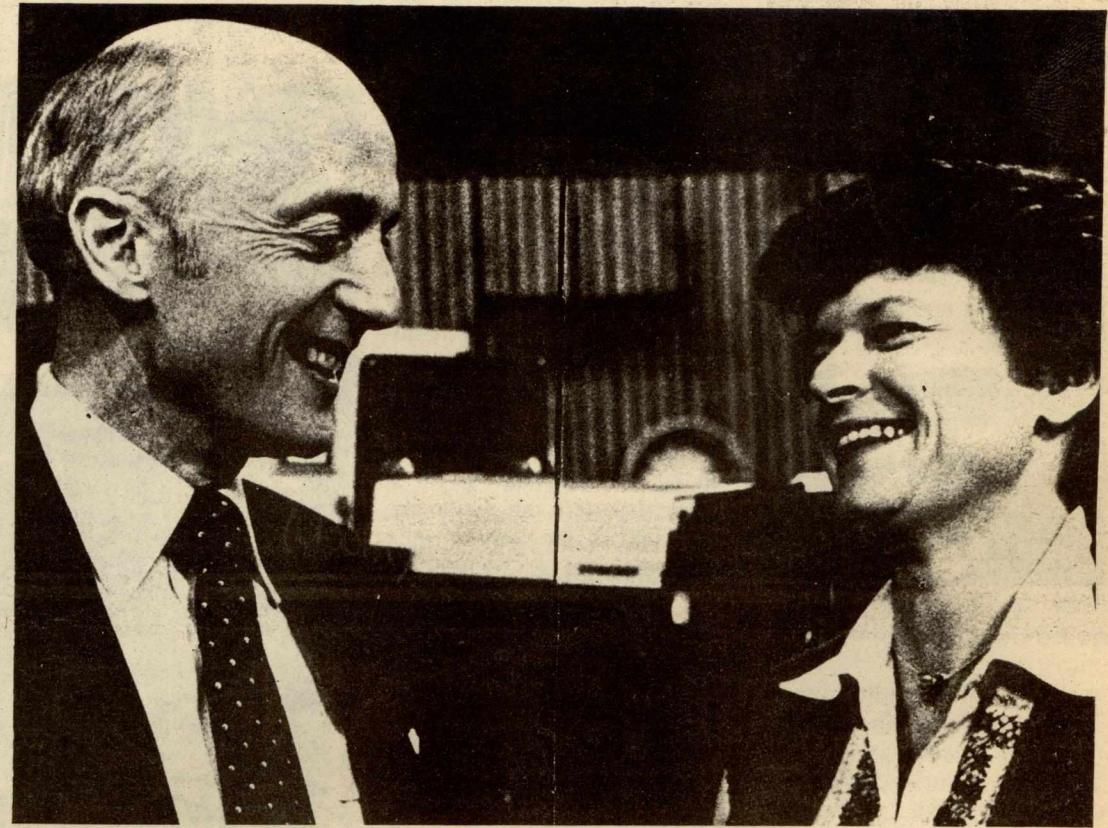
Denne politikken har dei fått stort gjennomslag for blant arbeidsfolk. Dette har ført til at arbeidarane har mista trua på at dei sjolve kan ta over makta i samfunnet. Målet er ikkje eit arbeidarstyrt samfunn, men eit samfunn basert på »likeverd» mellom dei to klassane.

Klassesamarbeidet-sosialdemokratiets bane?

Trua på sosialdemokratiet (klassesamarbeid) er også trua på velferdsstaten. I dag ser vi at velferdsstaten er i krise. Vi ser rasering av ein del av velferds-

goda, som i helse- og sosia-sektoren, ein usosial bustad-politikk, og ein reallønnsnedgang for vanlige folk. Når velferdsstaten byrjar å brista, så vil det også gå ut over trua på den sosialdemokratiske samarbeidspolitikken. Vi har sett at ein del arbeidarar har gått frå DNA til dei andre borgarlege partia.

Frp treffer eit svakt punkt ved velferdsstaten nor dei seier: »samfunnet syr puter under armene på ungdommen». Skolen fungerer som ein oppbevarings-boks, ungdommen får arbeids-løysetrygd i staden for arbeid, osv. Velferdssamfunnet har ikkje plass til ungdommen, dei er ikkje produktive nok. Ungdomme har krefter, dei protesterarmot dette samfunnet. Carl i. Hagen treffer nettopp ein del ungdom her. Han seier: »ungdommens ressurs-ressurser sløses bort», det er nett dette mange føler. Men C. I.

Hagen kaster blå i auga -nettopp på den ungdommen som er hardast ramma av velferdsstaten. Frp seier fjern arbeidsløysetrygda og tving ungdommen til å jobbe, og ikkje skaff ung-

dommen arbeidssom er meiningfylt. Dei seier karakterar i skolen, og dei som ikkje orkar å gå der lenger (dvs. som fell igjennom) får finna seg eit arbeide, i staden for å gjera

kven som stnte på dette partiet. Høgst sansyneleg er det flest borgarunger og mykje ungdom i den viaregåande skolen. Samtidig tyer mykje på at ein del arbeiarungdom stemte på dette partiet. Kvifor?

Fremskrittspartiet - eit parti for borgarunger.

Frp sin politikk vil ikkje løysa nokon problem, den vil forsterka dei. Dei seier: la dei dyktige (sterke) få høve til å jobba seg opp i samfunnet. Dette vil gjera det betre for alle, også for dei svake. Men kven er sterke i dagens samfunn? Det er ikkje den arbeidsløse og skoletrotte ungdommen, det er borgarungdommen, og da særleg borgarsonnene. Det er viktig å avsløra dette partiets politikk, å visa at det tjener dei som er sterke frå før, som allereie har ressursar, altså borgarskapet, og at den vil føra til enda større forskjellar. Feilen ligg ikkje i at samfunnet tek seg for mykje av ungdommen, at det tek seg av dei på ein feil måte.

I dag finst det fleire dome på at ungdom protesterar mot skjevhetar i samfunnet, dome på at dei bruker sine ressursar på fornuftig måte. Kva gjer Frp med dette? Går dei ut og stor disse kampane? Nei. Det er ikkje berre slik at ungdommen er sløva ned av dulling frå samfunnets side, det finst også positive tendensar til opprør blant dei, som ikkje Frp bygg under, berre utnyt-tar.

Tvangsarbeid - Frp sitt botemiddel mot ungdomskriminalitet

Om Frp får makta her i landet skal dei senda unge kriminelle på tvangsarbeid på av-sidesliggjande anlegg. Tanken er at hardast mogleg arbeid er best mogleg terapi for kriminelle (latskap er rota til alt ondt). Det er ingen som tvilar på at

VALGET

Foto: Klassekampen

skolen meir interessant og gje ungdommen meir ansvar og fleire oppgaver.

Dette er i første rekke dei minst klassemiddelvite arbeidarane, og ofte er dei ikkje fagorgan-iserte. Det er naturleg at det er dei som i første rekke bryt med DNA. Arbeidsfolk har i større grad gått over til mellompartia og Frp enn til H, og det er flest ungdom som har gått mot høgre. Det er faktisk slik at unge arbeidarar har stemt på Frp ved dette valet. Dei eldre held fort-satt ved AP.

Tradisjonelt har som sagt DNA vori arbeidarane sitt parti i deira eige medvit, mens H har vori partiet til storkapitalen. Det ser ut som særleg yngre arbeidarar börjar å mista trua på AP, og da også på deira sam-arbeidsløse, og faktisk går over til det som for dei er klart borgarlege parti. Dei støtter ein kapitalistisk politikk i staden for ein samarbeidspolitikk. Sam-arbeidsløse til sosialdemokratiet

dermed trua på at dei sjolv kan styra samfunnet. Samtidig er velferdsstaten i krise. Begge disse tinga er med på å føre til at unge arbeidsfolk går mot høgre. DNA har sjolv skapt grunnlaget for sitt eget nederlag.

Frp kaster blå i auga på ungdommen

Ved siste val stemte ein del unge arbeidarar Frp. Først må det seiast at vi veit lite om

Krig er ikkje eit fullstendig irrasjonelt fenomen slik enkelte SV-arar vil ha det til. Krig er ei fortsetjing av politikken med andre midler.

Å ta avstand fra all krig er også å ta avstand frå dei undertrykte si krigføring mot dei som undertrykker, å ta avstand frå den undertrykte nasjonen sin krig mot utbytarnasjonen. Eit slikt standpunkt er reaksjonært fordi det godtek status quo - undertrykkinga.

Parolen »Fred i Afghanistan nå» ville neppe ha vore særleg progressiv. Likevel går progressive, folk med parolar om nedrustning og fred utan å peike på kven det er som må ruste ned for at vi skal kunne oppnå fred. Einsidig norsk nedrustning tener ikkje freden. I Norge er kampen for eit sterkt og uavhengig forsvar ein ufråvikeleg del av kampen for å hindre ein ny krig. Styrking av sivilforsvaret aukar motstandsevna og er ein viktig del av eit verkeleg fredsarbeid.

meningsfylt arbeid er ei bra »terapiform» som ledd i a hjelpeunge kriminelle. Men det er ikkje her eit spørsmål om å hjelpa dei til å fungera i samfunnet. Dessutan, trur Frp at anleggsarbeidarane har tid og mulighet til å vera fangevoktarar og sosialarbeidarar samtidig som dei skal jobba på anlegget? Dessutan, skal Frp også senda skattesnytarar a la Reksten og andre økonomiske forbrytarar på slike anlegg.

Frp sin politikk er slagordmessig. Det er viktig å gå bak disse og sjå kva for ein politikk dei egentlig forar, nemlig ein politikk for dei sterkaste i samfunnet - storborgarskapet. Arbeidsungdoms støtte til Frp må sjåast på som ein reaksjon på AP sin samarbeidspolitikk. Det at deira reaksjon går i høgreretning er eit utslag av deira låge klassemedvit. Arbeidsungdom er den gruppa som er minst klassemedviten, og da den gruppa so m er mest tilbøyeleg til å gå i høgreretning

Kva så med partia til venstre for DNA?

Først SV. Dette partiet har utvikla seg til å verta eit mellomlagsparti, eit parti for dei intellektuelle småborgarane, noko deira politikk bærer preg av. Den har ikkje noko særlig nedslagsfelt blant arbeidsfolk.

Så til RV. RV har tidligare vori litt for sekterisk, og har ikkje hatt ein politikk som kunne fanga opp ein større del av veljarane. Dette har betra seg kraftig. Men samtidig er det eit nytt parti som har hatt liten mulighet for å få ut sin og også hatt eit noko »mystisk» skjær over seg i folks medvit.

Under valkampen opplevde vi at dei borgarlege partia meir eller mindre prøvde å tie Frp ihjel. Dei tok aldri opp kampen mot deira rasistiske ig brunstripede politikk. Vi såg korleis det gjekk. Det er viktig å ta kampen opp mot dei og hindra at dei oppslutning om sin reaksjonære, politikk. Dei må ikkje få lov til å spela på folks fordommar, slik dei til no har gjort.

Imperialismen er eit særtrekk ved høgt utvikla kapitalisme. Når markedet innanlands er metta, må kapitalismen ekspandere. Tidlegare var det fortsatt »jomfuelege» område der kapitalismen kunne ekspandere utan å møte motstand frå ei anna kapitalismakt. No er det ikkje slik. Idag vil einkvar ekspansjon frå eit land gå utover eit anna. Kapitalismen utviklar seg ujamnt frå land til land.

Ei oppdeling av verda vil skje i samsvar med styrken til imperialismaktene, og når ei tid har gått vil styrketilhøvet ha endra seg. Da vil ei nyoppdeling av verda vere i emning. Under imperialismen er det ingen andre midler enn krig som kan gjenopprette balansen mellom styrke og innflytelsesområde.

Kan krig hindrast

Krig er ein følge av imperialismaktene sin ekspansjon. Einkvar som vil avskaffe krig må derfor slutte seg til kampen for å avskaffe det imperialistiske systemet. Det er ikkje rad å skape varig fred så lenge imperialismen eksisterer.

Men sjølv om det er slik at det er imperialismen som fører til krig, betyr ikkje det at det er uråd å utsetje eller hindre ein bestemt krig. Fleire faktorar kan vere medverkande til dette, og det gjeld å dra

DAGENS FREDSRØRSLE —

Aktiv fredspolitik eller berre «rørsle»?

tegi i kampen for å hindre krig.

Ei fredsrørsle som berre har atomfritt Norden eller atomfritt Europa som parole utan å peike på kven som verkeleg trugar freden kan lett bli den reine strutsepolitikken. Norden ER atomvåpenfritt og har alltid vore det. Å få dette traktatfesta utan samstundes å stille krav om kontrollert fjerning av supermaktene sine atomvåpen som er retta inn mot Norden, er illusjonsmakeri. Sovjet har i årevis oppmuntra de nordiske landa til å traktatfeste atomfri sone, og lova garantiar for respekt av ei slik sone. All historisk røynde viser at når det verkeleg røyner på, er slike kontraktar neppe verd papiret dei er skrivne på. Derfor har vi ikkje tillit til at slike garantiar vil trygge freden.

Dette er ikkje meint som

Foto: Klassekampen

må ikkje legge seg flate for supermaktspress. Tvert i mot må dei vise vilje og evne til å forsvare seg. Det er ingen tvil om at det jugoslaviske totalforsvaret har ein avskrekkende effekt på einkvar fiende. Ein heilt avgjerrande årsak til at Polen enno ikkje har lidd same skjebne som Tsjekkoslovakia er at det polske folket har latt Sovjet forstå at eit angrep vil utløyse ein beinhard og blodig forsvarskamp. I tillegg ville Solidaritet fått massiv støtte frå i allefall dei fleste andre europeiske landa.

Aukande motstand mot sosialimperialismen i Sovjet og Aust-Europa vil vere ein viktig faktor mot krigen. Den måten vi best kan gjere det på idag er ved å støtte det afghanske folket sin kamp for frigjering.

Det er ikkje slik at nokon invasjonar er »blå», mens andre er »raude» og derfor kan forsvarest. Sovjets invasjon i Afghanistan er ein imperialistisk krig

som, dersom dei vinn, vil leggje grunnlaget for fri passasje til Gulf-området.

Supermaktsopprustning

Massemobilisering mot supermaktsopprustning har stor verdi, sjølv om det ikkje aleine kan forhindre krigen. Kamp mot krigen må innrettast på å avskaffe imperialismen som system - ikkje på å nedlegge våpna.

Denne kampen må forast dag. Det hastar. Rudolf Nilsen hadde bokstaveleg talt rett då han sa:

»Kan hende det gjelder å redde vår jord
De beste blant dere er kalt»

På same mate betyr den kampen som blir fort av frigjeringsrørslene enormt for verdensfreden. Støtte til frigjeringsrørslene er derfor noko av det aller viktigaste fredsarbeidet vi kan gjere. Det kan ikkje herske tvil om at USAs nederlag i Vietnam har svekka USAs mulighet til å drive militær aggresjon i lang tid.

Kva kan vi gjere

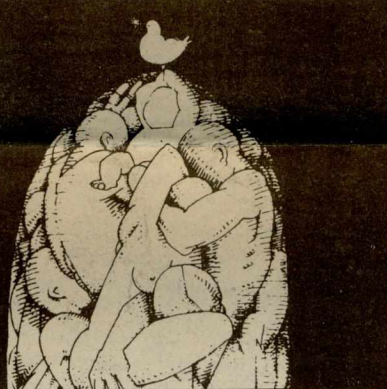
Små og mellomstore land

Glemme alt annet?

Fredsmagasinet
ny tid

«Glem alt annet!»

Albert Einstein var med i arbeidet for å lage verdens første atombombe. Senere, da atomkuppet kom i gang og truet hele menneskehetens eksistens, brukte han slutten av sitt liv til en utrettelig kamp mot videre framstilling av våpen. Til og med i sin siste levende skrev han under på en siste appell mot atomvåpene. Den ble offentliggjort et år hans død og inneholdt disse ordene:

nytte av alle. Vilråra for krig mellom Sovjet og USA har vore til stades frå begynnelsen av syttitallet. Forskjellige faktorar har verka til å utsetja krigen. Nedrustning har ingen verknad på krigsfaren. Det er også illusjonar å tru at Sovjet og USA kjem til å kvitte seg med alle atomvåpen og ruste ned for alvor. Dette skal sjølv sagt ikkje hindre oss i å stille krav til supermaktene om nedrustning. Men nedrustning i seg sjølv kan aldri bli nokon hovudstra-

nokon sjikane av fredsrørsle, men ein politisk kritikk.

Kva kan gjerast?

Politisk mobilisering av folk flest i dei imperialistiske landa, mot supermaktene sine krigsforebuingar er eit viktig element i kampen mot krigen. Den veksande motstanden mot USA si krigføring i Vietnam, både i den amerikanske befolkninga sjølv og elles i verda var ein viktig faktor i kampen mot krigen.

«Bekjemp terrorismen» STØTT PLO

I Mini-Minerva nr. 2, utgitt av Den Konservative Studenterforening i Oslo, er en veldig opptatt av å bekjempe terrorismen. Det er jo vel og bra å bekjempe terrorismen, men det DKSF gjør, er indirekte å definere frigjøringsorganisasjoner som terroristorganisasjoner. »Den direkte og indirekte støtte terrororganisasjoner får innen enkelte kretser på Universitetet må imøtegås fra demokratisk og humanistisk hold».

I og med at foranledningen er Sadats død, er det nærliggende å tenke seg at DKSF har PLO i tankene. Og ved å definere terrorismen til organisa-

sjoners verk, slipper en å definere terroriststaten Israels lange historie som terroristisk, rasistisk stat, og som dertil er ledet av en kjent terrorist som bl.a. sprengte et helt hotell i lufta.

Men den israelske statens massive massakre mot det palestinske folket er ikke terrorisme ifølge DKSF sjøl om de sier at »vi studenter må vise vår avsky overfor slik virksomhet uansett hvem som rammes».

Deres bekymringer for terrorisme er stort sett knytta til den ene supermaktens interesser, og derfor er det en hyklerisk bekymring. Det er først

mordet på Sadat (USAs mann i Egypt) som får DKSF til å tenke på terrorismen. NKS tar også avstand fra terrorisme som politisk våpen, men ikke bare den personlige eller organisasjonsterroismen. Like viktig er det å ta avstand fra statsdirigert terrorisme som den mest aggressive Staten i Midt-Østen driver. Balansen i Midt-Østen som DKSF er så opptatt av, vil aldri kunne sikres før den aggressive terroriststaten Israel blir erstattet av en palestinsk stat der jøder, kristne og arabere kan leve i fred.

Bekjemp terrorismen
Støtt PLO

Eitt deler seg i to,

-vert det sagt, og dogmatiske som dei er har den revolusjonære fortroppen» i verden i dag, »Kommunistisk Arbeiderforbund» (KA) på ny fulgt denne PAROLA. Etter det vi veit har »heile» Blindernavdelinga gått kollektivt ut.

»Facistane i KA har ikkje forstått at MAO var ein borgar», heiter det i ein forfylla (og høgst uoffisiell) uttalelse frå ein av dei to gjenverande kommunistane i Noreg, som no har teke farvel med tidlegare kammeratar.

Klassekampen skreiv ved ei tidlegare KA-kloyving om revolusjonær celledeling. Det spørsmålet vi no stiller oss er om KA jamvel har motbevist moderne teoriar om at det finst elementærpartiklar, og stått fram som eit prov på at massen er UENDELEG delelig.

Vi ventar med spenning på opprettinga av ein ny partibyggjande organisasjon. Men vi åtvarar: Med TO medlemmar vil ei ny kloyving uvergeleg føra til at neste steg vert scizofreni.

Med politivold og bøteterror Skal Altaelva utbygges

Ein gong strakk det samiske området seg over heile Nord-Noreg og langt ned i Hedemark. I dag er samane i fleirtal berre i nokre få kommunar i indre Finnmark. Bak denne utviklinga ligg mange hundre år kor den norske staten systematisk har plyndra samane for landområde og resursar, og undertrykt språket og kulturen deira. Dette snikande folkemordet må stogkast no. Det er det Atla-saka først og fremst dreiar seg om.

»Me norske studentar tilhøyrer den nasjonen som har røva samane sitt område og undertrykt dei. Derfor krevst det særskildt av oss at me er med på å hindra dette nye overgrepet mot samane sine rettar. Me bør leggja oss på minne orda: »Det folket som kuar eit anna kan ikkje sjølv bli fritt.»

Han som seier dette er Bjørn Olav Utvik, historiestudent og formann i Oslo NKS. Utvik er nett kommen attende frå Alta etter å ha vore med på aksjonar mot bygging av anleggsvegen.

Bjørn Olav Utvik.

Korleis var stemninga blant demonstrantane?

Trass i at veret var surt og vått var stemninga og kampviljen på topp då eg drog ned att. Folk var utolmodige etter å få i gang nye aksjonar, tanken på at anlegsmaskinane et seg lengre innover vidda for kvar dag som går, er ikkje nettopp oppløftande.

Foto: Klassekampen

Mot og offervilje manglar det ikkje på. Medan me heldt Null-punktet ved Tverrelva, stod mange til knes i iskaldt elvevatn i timesvis, medan ein av eigarane av anleggsfirmaet køyrde grabben på grave-maskinen rett oppunder nasen på de.

Ein gong vart eit lass med fleire tonn grus tippa nokre cm framfor demonstrantane. Ingen lea på seg. Seinare blei politiet hindra i å landa i kvileleiren, ved at elvereddadar stilte seg i vegen for helikopterteret då det skulle gå ned.

Mange hadde brukt mykje pengar på å komma seg nordover. Likevel — sjøl med utsikt til bot på 4-5000 er eg sikker på at mest alle hadde blitt sitjande ved Tverrelva om det hadde blitt parola.

Så bøkene er ikkje noko problem?

Jo, dei er det. Og eit problem som progressive og demonstrantar i dette landet har teke alt for lett på. Dette gjeld ikkje berre Alta-demonstrantar. Det er ein allmenn politikk frå staten og privatkapitalen: Dei som protesterer skal verta fråtekne levebrødet. Heisemontørane har blitt pålagde svære personlege erstatningsansvar for ein streik til forsvar for faget.

Om staten får tura fram, blir streike- og demonstrasjonsretten i dette landet snart ei rein innbiling. Ytringsfridomen må forsvareast. Her må fagrørsla, Alta-aksjonen og andre folkelege aksjonar stå saman.

Likevel: Stortinget har fatta eit vedtak om utbygging. Men på kva for ein bakgrunn? Det er påvist at prognosane for kraftbehovet var satt alt for høge. Alta heradsrett godkjente rett nok med knapt fleirtal sakshandsaminga — men det var semje om at ho var svært dårleg. Gong på gong syner det seg at lover blir og har blitt brotne: Kulturminnelova, reindrifstlova, lov om forundersøkingar ved utbyggingssaker, osv.

Kommunestyrene i Alta og Kautokeino er mot. Dei samiske organisasjonane er mot. I tillegg til samesaka er det ei lang rekke skadeverknader — på laksefisket, på jordbruket, på ein heilt sær-eigen natur. Alt dette for eit kraftverk som vil gi nokre promiller av kraftbehovet i Noreg.

Men det som er mest viktig: Kven er det som har gitt eit norsk storting rett til å ta avgjerder om samiske ressursar? Noreg har sjølv i internasjonale fora vori med på å kjempe fram prinsippet om at ei urbefolkning skal ha rett til ressursane i området sitt. Men sjølv trampar Noreg på denne retten. Det er til å bli kvalm av når Noreg applauderar kampen til indianarane i USA, men nektar samane dei rettane som dei amerikanske indianarane etter kvart har slått seg fram til.

Kva nå? Er kampen tapt?

Kampen blir hard, men han er ikkje tapt. Det som blir klarare og klarare er at skal utbygginga stogkast, må samane sjølv gå i spissen. Det er alt i ferd med å skje: Det blir planlagt sultestreik i Masi, det ser ut til å gå mot bråk mellom sameorganisasjonane og staten, samebevegelsen er klar for nye aksjonar.

Kva kan studentar gjera?

Spreia mest mogleg informasjon om kva saka verkeleg gjeld. Me må slosst mot stornorsk sjåvinisme, som svært ofte bygger på at folk ikkje veit så mykje om historia til samane i Noreg. Og det er viktig å gå mot ideen om at ein skal bøya seg for ein dom i høgsterett. NORSK HØGSTERETT HAR INGEN RETT TIL Å DØMA OM SAKER SOM GJELD SAME-LAND.

Stå klar til å stø opp om aksjonar som samane setter igang — i Alta eller andre stader. Stø arbeidet til Same-

Foto: Klassekampen

bevegelsen og Folkeaksjonen.

Vidare: Slik Alta-vassdraget er tenkt utbygd nå vil kraftstasjonen gi svært lite kraft om vinteren. Derfor vil det heilt sikkert bli eit krav om vidare utbygging — med større skadeverknader.

For det andre: Nei, denne utbygginga er ikkje i seg sjølv »slutten for samane». Saka er at gjennom mange hundre år har samane bit for bit blitt utplyndra og kua. Du kan ikkje ta ut ei ein-skild sak å seia at »då skjedde det». Men alle »småsakene» tilsaman har trengt samane opp i eit hjørne av nordkalotten utan rett til å læra sitt eget språk ein gong. Ein logikk som seier at »tar du den, så har du den», held

ikkje stikk. Brødet forsvinn ikkje om du bryt av nokre smular, men held du fram og et bit for bit, så er det til slutt tomt. Dette har samane forstått — derfor har Alta-saka blitt eit symbol for viljen til å overleva som nasjon. »Me har vike så langt — ME VIK IKKJE LENGRE». Skjønner ein ikkje det, kan ein heller ikkje skjønna at samar sett livet på spel for denne saka.

På eit vis kan ein kanskje seia at kampen for elva har blitt ein ny börjing for samane — ho har betydd svært mykje for sjølvkjensla. Og no stiller den samiske nasjon for alvor det kravet som burde vore sjølvsagt: RÅDERETTEN OVER JORD, VATN, -RESSURSAR I SITT EIGE LAND.

Attende til Alta-elva. Du snakkar om eit »snikande folkemord» på samane. Men meiner du at Alta-utbygginga vil bety slutten for same-folket?

For det fyrste: Det er

klårt at utbygginga vil gjera stor skade på reindrifta. Viktige beiter, kalvingsplassar, og trekkveggar vil bli øydelagde og forringa. Frå før av er reinflokkane trengd saman på eit for lite område — nå vil enda fleire konkurrera om det som er igjen. Derfor rykka og 7 reineigarar frå området ut og ba demonstrantane om ikkje å retta seg etter politimeister Henriksen sitt pålegg om å fjerna seg.

Regjeringa og størstedelen av pressa og dei politiske partia seier at nå må utbyg-

gingsmotstandarane bøya seg for lovleg fatta vedtak i stortinget. Er ikkje det eit poeng?

Kven er stortinget? Om ein går gjennom dei politiske partia som sitter på stortinget, vil ein finna at det overveldande fleirtalet av dei 155 tingmenn og kvinnene representerar herskarklassen i Noreg — det statlege og private borgarskapet. At folk skulle ha særleg grunn til å vera lojale mot dei, skjønner eg ikkje.

En degenerert studentopprører

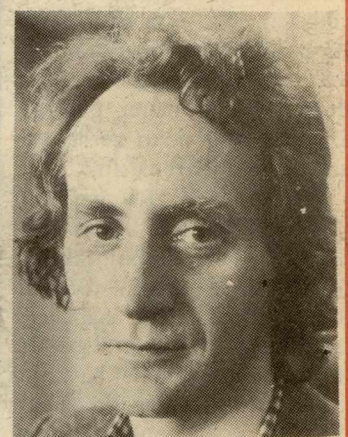
Høgrebølga har no også nådd fram til studentopprørane frå slutten av 60-åra. Dagbladet hadde i sommar eit intervju med ein del tidlegare radikale samfunnsforskarar som no hadde meldt seg inn i Arbeiderpartiet.

Dette var utgangspunktet for ein interessant debatt mellom to leiande SV'arar, Hans Ebbing og Rune Slagstad, om dei intellektuelle sin politiske og ideologiske funksjon i den sosialdemokratiske klassestaten Norge.

Hans Ebbing påviste i ein uvanleg innsiktsfull artikkel at samfunnsforskarane sin overgang til Arbeiderpartiet ikkje er nokon tilfeldigheit, men at dette har ein klår samanheng med samfunnsforskninga sin politiske og ideologiske funksjon som tener den borgarlege staten.

For marxistar er dette sjølvsagt inga epokegjerande påvisning. Men Ebbing har tydeligvis truffe eit ømt punkt hos ein del av sine intellektuelle partikameratar i SV. Sjølv sjefs-ideologen, Rune Slagstad, rykka ut på kronikkplass i Dagbladet og avsløra at han ikkje berre er blind for samfunnsforskninga sin politiske og ideologiske funksjon, han ser det heller ikkje som noko stort problem dersom mange forskarar går over til Arbeiderpartiet.

Slagstad ser ikkje noko stort problem i at store delar av samfunnsforskninga tener den borgarlege staten. Årsaka er sjølvsagt at Slagstad sjølv er ein borgarleg ideolog. Fullstendig i borgarskapets ånd og heilt på line med AP's sjefs-ideolog Gudmund Hernes går Slagstad i Kontrast nr. 1 81 inn for ei kraftig oppvurdering av dei parlamentariske organa: »...det er en hovedoppgave å reparlamentarisere politikken». Det er difor heilt

naturleg at Slagstad vil bekjempe eit kvart forsøk på å analysa dei intellektuelle på eit marxistisk grunnlag. Dersom denne analysa var konsekvent så ville den jo klart påvise at Slagstad sjølv er ein teoretikar som borgarskapet og høgrebølga vil ha god nytte av. Slagstad er SV-medlem, men han er likevel eit av dei klaraste politiske uttrykka for degenereringa av 68-generasjonen.

TROLLMANNEN

